

ПРЕЖИВЕЛИ СТРЕЉАЊЕ

Поред оних који су остављени у Тадића магацину, овог масовног стрељања поштеђена су још шесторица заробљеника. Васа Казимировић, један од њих, то је овако описао:¹

„Још једном омо се пољубили и сами, а ако још зато Немци нису дали наређење, пошли преко пољане над којом се церила смрт и гакали црни гавранови.

„Халт! Халт!“², изненада повикаше Немци и препречише нам пут.

Кундацима нас натераше да се окренемо налево, према дворишту касарне. Нисмо схватили шта желе с нама. Међутим, када смо видели аутомобил, чије бректање нисмо уопште чули занеее ни предстојећим чином, кроз мозак нам је блеснула муња неодређене наде.

Из кола излете тумач, ознојен и раскопчан, са повећом хартијом испод мишке.

„Кога прозовем, одмах нека изађе!“, викну и рашири спискове пред собом.

„Кога ли ће прозвати?“, питали су се сви.

О том истом догађају други преживели затвореник Божидар Божа Максимовић, инжењер из Београда, записао је:

„ . . . Долази аутомобил, из њега излази један официр и два подофицира, од којих један носи неке хартије. Чита једно име. „Ја!“, одговори један мали. „Изађи тамо!“ и овај хитро излете из редова као куршум. Чита даље и сваки пут излете из редова као куршум. Чита даље и сваки пут излети по један човек. Појави се опет нада, укочише се очи, нико не чује митраљез, нико не гледа место где се и даље отаљава посао. Све се умртвило и гледа у немачког војника са списковима. Слушам, чух и своје име, излазим и са чуђењем, али и са радошћу. Враћају ме да понесем онога који је прочитан после мене, јер је већ раније пао у несвест. Једини случај. И са

1. В. Казимировић, н. д. стр. 126.

2. Стој! Стој!

последњим — шестим прочитаним — старијим сељаком из околине Ваљева, износим „фујсу“, како га и ми назвасмо — оног младића из Београда. Кад сам дошао до групе „помилованих“, како се сами назвасмо, седамо по наређењу на некакве класе и однекуд дођоше два војника са пушкама да нас чувају. Ту се збисмо и почесмо се питати: Зашто то остајемо живи? Али и срамота, ето, они, наши другови ће умрети а ми остати. Наређују да нас воде у затвор и ми полазимо, враћамо се кроз варош.

Четвртак, 27. новембар, кажем ја тихо друговима када смо изашли кроз касарнску капију. Улице пуне народа, сви изашли пред капије гледају нас зачуђено очима. . . Жене плачу, сви гледају застрашено, зачуђено нетремице. Ми им добацујемо толико гласно тек да чују. „Све су стрељали осим нас шест“ и указујемо на једва чујно клокотање митраљеза и на његове посмртне песме, последње звуке са стрелишта. . .”³

У мркли мрак кад се над градом на Колубари и стрелиштем на Крушику разлила тишина ноћи два Немца опровели су у нови затвор и предали српским властима Драгољуба Адића, шегрта из Ужица, Андрију Танасковића Андру Пискавицу, радника из Горњег Милановца, Секулу Бојиновића, земљорадника из Робаја код Мионице, Василија Васу Казимировића, ученика из Београда, Петра Михајловића, електричарског радника из Чачка⁴ и Божидара Божу Максимовића, грађевинског инжењера из Београда. Нови затвор налазио се у затворском кругу а за разлику од Тадића магацина био је попатошен, топао и релативно чист. Гвоздена пећ је пријатно хуктала. Соба је била повелика и препуна затвореника, углавном оних с мањим кривицама, сем двојице младића, који су још пре неколико месеци ухваћени с пушкама у рукама.

Сви затвореници, од првог до последњег, знали су за стрељање на Крушику и гледали на њих онако како би се гледао онај ко се вратио из мртвих, док су они скоро у један глас надугачко и нашироко причали о овом злочину. У разговору који је тим поводом вођен сазнали су многе новости и друге појединости, па и то да се готово све другарице које су с њима предате Немцима у Словцу, налазе до њих у згради истог, за време старе Југославије полицијског затвора.

Мало касније, другарице су провириле кроз „шпијунку“, позвале их, дале им нешто цигарета, шећера, јабука, хлеба и оно што су и саме претходно добиле. И тек касније, када се све сми-

3. Из текста Божидара Максимовића: *Последњи моменти*.

4. Према писању Васе Казимировића са Крушика је враћен Петар Милошевић, кога нисмо успели идентификовати. Цана Чолић из Београда тврди да је том приликом враћен њен брат од стрица Петар Мнхаиловић, електричарски радник из Чачка.

рило, „помиловани“ су се поново сетили својих другова и пријатеља који су остали на сталној стражи, горе на брду Крушик. Тим поводом инжењер Божидар Божа Максимовић је и ово записао:⁵

„ . . . Зашто су нас довели овамо само у овај затвор? Зашто нас нису оставили у лагеру код осталих наших другова? Зашто? Чудимо се ми и почињемо мислити шта ће даље бити еа нама.

Чим нас прозивају или некуд поведу без ствари (на рад), ми мислимо на „шацен-плац“. Сваки дан чекамо смрт, чекамо смрт, чекамо да поново доживимо последње моменте, али не и да преживимо више. Ето како сада живимо. Можда је било боље да нас онда нису вратили? Докле ћемо овако?“

Божидар Божа Вееселиновић⁶, који је за време окупације радио у Команди Ваљевског центра, сећа се тог догађаја па је у изјави пред Земаљском комисијом за утврђивање ратних злочина окупатора и његових помагача, између осталог, рекао:

„ . . . Поводом овог враћања наведене петорице са стрељања говорило се тада у Центру да је до тога дошло на овај начин. Када су оних 269 били прозвани у Тадића магацину где су били затворени, неко је њима рекао да иду на купање у касарну Петог пука, а због ОЕОга у њихову групу увукло се пет непознатих дечака који су ту били затворени, те су тако из магацина изашла 274 човека. Кад су стигли на место, официр који је руководио стрељањем, није поново прозивао, већ је из гомиле издвајао по десет, а када је дошао пред крај, приметио је да му претичу петорица па је последњих пет вратио натраг, а десило се да су сва ова петорица била прозвана, док су она друга петорица непрозвана стрељана. . . ”

Почетком децембра у Тадића магацин у Ваљеву Немци су дотерали са Равне горе велику групу четника Драже Михаиловића. Преостали заробљени партизани у Тадића магацину, као и грађани Ваљева, су се питали,- Откуда четници Драже Михаиловића у немачком затвору⁷?

Према четницима Драже Михаиловића у Немачкој су се формирала два схватања: Прво, пошто је Михаиловић повезан са Енглезима, самим тим противник Немаца, то њега и његове одреде треба третирати као и остале непријатеље Рајха и без милости уништити. Друго, Михаиловић је повезан са Енглезима, самим тим противник Немаца. Он је истовремено жестоки противник кому-

5. Према тексту *Последњи моменти*.

6. По ослобођењу био је председник Окружног суда у Ваљеву и адвокат.

7. О односу Немаца према четницима доста су писали проф. др Јован Марјановић у књизи *Дража Михаиловић између Британаца и Немаца* и проф. Гојко Шкоро у књизи *Ужичани у концентрационом логору на Бањици*, Титово Ужице 1983. године.

ниста-партизана. Зато Михаиловића треба искористити, помоћи га против партизана, уништити партизана и тим учврстити положај окупатора, па ће се онда лако с Михаиловићем изаћи на крај. Никако не треба дозволити да се створи уједињени партизанско-четнички фронт, јер би то знатно отежало положај окупатора.

У Немачкој је победило ово друго схватање (Др Јован Марјановић, ДМ и Немци 1941, у књизи НОР и револуција у Србији 1941—1945, стр. 137—138).

После повлачења партизанских јединица из западне Србије Немци су упутили своје јединице против четника Драже Михаиловића. Борбена група „РОТ“ — делови 342. пеш. дивизије рано ујутро је опколила село Струганик код Ваљева, пошто је располагала са подацима да се у том месту налази Штаб Драже Михаиловића. Акција се завршила без успеха (ЗБ. НОР, т. 14, књ. 1, док. бр. 52, стр. 346). Немачка борбена група „Штраус“ упала је на Равну гору 7. децембра у намери да зароби Штаб ДМ. Том приликом Немци су заробили два мајора, Александра Мишића и Ивана Фрегла, затим више од 300 четника (ЗБ. НОР, т. XII, књ. 1, док. 52, стр. 346; ЗБ. НОР, т. 14, књ. 1, стр. 741—742).

Већи број заробљених четника, о којима је већ било речи, Немци су дотерали у Ваљево и затворили у Тадића магацин. Кад су они дотерани, у поткровљу тог магацина били су још увек они издвојени партизани које су они заробили и предали Немцима у Словцу, а нису одвођени на стрељање на Крушику. О њиховим међусобним односима у овој кући ужаса Милорад Савић Миндо, пише:⁸

„ . . . После неколико дана Немци су дотерали и магацин напунили четницима. Ми смо им се одозго из поткровља светили за све оно што су нам починили. По њима смо чак и мокрили. Претили су нам да ће нас све побити чим се докопају оружја. Међутим, њих су једне ноћи негде отерали, а нас су пребацили у ваљевски окружни затвор. . . ”

Међу заробљеним четницима који су доведени у Ваљево били су мајори Александар Мишић и Иван Фрегл. За разлику од осталих они су спроведени у ваљевски окружни затвор. Њихов долазак најавио је управник затвора Бауман следећим речима:

„Сад ћете добити високу посету!”

Затим је наредио присутном кључару да одмах за њих испразни две собе. Поступајући по управниковом наређењу, кључар је тражио двојицу млађих затвореника да пођу за њим напоље и да им донесу кревете. Кад је завршено опремање тих затворских соба, кроз ходник с обе стране блокиран Немцима, прошла су ова двојица мајора у униформама бивше југословенске војске. У јед-

8. Милорад Савић Миндо: *Преживео сам ваљевско стрељање 1941. године*, Титово Ужице, Историјски архив, Монографско-мемоарска грађа, број 647/1.

ном од њих заробљени партизани одмах су препознали Александра Мишића, па је инжењер Божа Максимовић предложио да их и званично дочекају, што су остали прихватили. Кад су Мишић и Фрегл наишли поред њих, Божа је командовао: „Сад!“

Са свих страна заплуштале су плувачке по њима. Покушавали су да заштите лице, али им то није много помогло. До собе су их испратили плувањем. Уз то Пера Михаиловић и Драгољуб Ацић певали су, на арију „Врапца“, следеће стихове и сложено сви запевали:

„Ала сте ми јаки борци,
издајници Равногорци.
Сад о вама кружи летак —
дош'о вам је црни петак.“

Због тога је Александар Мишић био бесан, често лупао рукама у зид, викао и претио да ће их пријавити Немцима и тражити да их стрељају. И не осврћући се на те претње, партизани су настојали да му врате бар део пакости које им је мајор претходно нанео. За то време Васа Казимировић је на брзину певао нови стих, па су се поново окупили код врата и сложено запевали:

„Ој Мишићу, млад мајоре,
издајниче с Равне горе.“

Њега је то још више полодило, чак и ражалостило, па је заплакао као мало дете. Касније, када је почео излазити у шетњу по дворишту, Мишић им се правдао да није учествовао у њиховој предаји. Наравно, они му нису веровали, јер су многима од њих још увек брујале у глави његове речи: „Издајници су једино комунисти који вам и сада говоре како ћемо вас ми предати Немцима“. Правдајући се, он је стално понављао:

„Не би ме затворили и осудили на омерт да сам вас ја предао.“

За разлику од њега, Иван Фрегл ништа није иризнавао и даље је тврдио да су партизани једини кривци за братоубилачки рат у нашој земљи.

Немци су обојицу стрељали 17. децембра 1941. године у Ваљеву. Становници Ваљева који су за то сазнали, стално су се чудили, јер им је изгледало да Немци почињу да се обрачунавају и са својим најближим сарадницима.

Стрељање на Крушику преживела је још неколицина бивших заточеника Тадића магацина. Њих су, поред оних других, у сам сумрак извели на стрељање. И тек што су стигли до одређеног места, нишанције су притиснуле обараче својих оружја. Уморни а вероватно и узбуђени сликом страшног призора, чији су актери и сами били, неки више нису имали ни снаге ни воље да нишане. Изгледа да су појединци пуцали насумице. Њихови хици су промашили, зарили се можда у мету суседног нишанције или су само окрзнули оопствени циљ. Постројени родољуби погођени са јед-

ним или два метка, па чак и они који су имали срећу да их ми моиђу непријатељски хици, стропоштали су се у ров. Испод или преко њих падали су остали њихови другови посечени немачким рафалом.

Пошто се стрељање на Крушику одужило, то су и немачки војници постали нервозни. Журили су да тај посао што пре окончају и да се врате у своју касарну. Кад се већ смркавало, мислећи да су сви претходно стрељани већ мртви, овлаш су прегледали ровове и насумице испалили још по неколико метака у лешеве који су им били на дохват руку. Затим су отишли, не слутећи да петорица бивших заробљеника није била смртно рањена, већ су »е притајили и нетремице ишчекивали шта ће се даље збити.

Милош Урошевић, радник из Јунковца код Лазаревца, један од преживелих, то овако описује:⁹

„Ништа нисам осећао. Ни страх, ни хладноћу, ништа. Само страشان напад на очи, нека магла. Можда сузе, као да сам у несвести, осећам да не владам собом. Вукао сам свога друга малочас размрскане лобање, а нисам знао шта вучем. . . Знам да сам клекнуо у крв, а около су били разбацани парчићи капа, косе и слично.

Тргао ме је јак удар. . . Зујање у ушима. . . Гласови беже, све слабије чујем. . . Мрак. . .

И одједном долазим к себи. Чујем жагор. Стварају ми се миели. И мислим. . . Може ли се и мртав милити? Да, вуку ме, кошуља ми се завратила, голо тело по блату, по води, по крви се вуче. Падох на неко тело. . . Лед се провали. . . Пуцњи се настављају. Преко мене бацају још једнога. Облива ме топла крв убијенога друга.

Чујем бркатог жандарма. Он каже:

„Ви сте последња десетина! Ако викнете: Живео Хитлер! Немци ће вам опростити животе.”

И одмах затим чују се глаови другова:

„Смрт фашистичким псима! Смрт издајницима!”

„Живела Комунистичка партија!”

Озлојеђени немачки плотуни искидаше њихове речи. . .”

Након тога настао је краткотрајан тајац, а онда су се, с времена на време чули појединачни пуцњи. То су немачки официри ишли крај ровова и из својих пиштоља убијали све оне који су још увек давали знаке живота. Мада је у води испред себе видео лик немачког официра и дрхтао од хладноће, Милош Урошевић се последњим атомима снаге уздржавао да се не покрене. И тек када га је захватио још већи страх, схватио је да може да прежи-

9. Лист *Напред*, број 1244/45. од 24. новембра 1972. године, под насловом: *Ја сам овде стрељан.*

ви ово стрељање мада је поново гледао о мрти у очи. Сваки, па и најмањи покрет, могао га је одвести на ново стрељање. А рука која му је била у води, помогла му је да поново дође свести.

То његово размишљање прекинуто је масовним звецкањем немачког оружја. Није му требало много времена и напора па да закључи да се Немци спремају за повлачење са овог стратишта. Убрзо затим зачу се и бат њихових корака. Био је то поуздан знак да одлазе. Треба још мало издржати — помисли Милош у себи.

И непуних пола сата било је довољно да мрак прекрије овај пропланак и да над Крушиком завлада тишина. Само ту и тамо чуо се још по који ропац, помало јецање или крклање стреланих који су умирали. На тој ледини, међу стотинама лешева својих другова, још увек су лежали Милош Урошевић и друга четворица преживелих затвореника. ЈТежали су а нису знали један за другог и нису се смели ни помаћи. Плашили се да у околном жбуњу Немци нису оставили своје стражаре који би их убили ако устану или се помере.

Кад се на небу појавио месец и осветлио ту ледину, а почео да пада и снег, Милош је одлучио да се подигне. Лагано је дизао главу и пажљиво осматрао све око себе. Пошто се уверио да у близини нема немачких стражара, почео је да устаје тако лагано као да трава расте. Тек што се сасвим подигао, зачуо је звуке хармонике из оближње касарне. По правцу одакле су ти звуци допирали, закључио је да се то веселе Немци, вероватно убеђени да су обавили велики посао — стрељајући оволико родољуба.

Након тога, на другом крају стрелишта, спазио је једну силуету. Видео је како се она тетура. Најпре је помислио да се то напио неки од Немаца који је остављен овде да чува стражу. Кад се мало боље загледао, установио је да то није Немац. Пошто је сасвим разазнао људску фигуру, помислио је да је то можда неки селак који је дошао да опљачка одело или друге ствари стреланих. Но и то му је било чудно, јер шта са сто пута опљачканих има још да се узме.

„Црнобела прилика се упутила према њему, — записао је Милош Браловић¹⁰. Приђе скоро до њега. Видео је да је неко подеран као и он. Дроњци и голо тело дају слику шаренила.

Кад му се овај сасвим приближио, Милош Урошевић га је узбуђено запитао: „Ко си ти?“

„Ја сам Божо Црнић.“ Четници су ме заробили и довели овамо на стрељање.“

Након ових речи Милош се извуче иопод мртвог друга, па усхићено ускликну што више није сам међу овим многобројним лешевима:

10. М. Браловић, н. д. стр. 291.

11. Види детаљније податке у прегледу стреланих родољуба.

„Па и ја сам, Божо, стрељан.“

Устао је и пошао да га загрли и пољуби. Дохватио га је за руку и повукао к себи, а Божо зачука:

„Не за руку!“

„Рањен си?“

„Нисам сада. Нигде ме нису погодили. Ово ми је стара рана, која од болова и муке није могла да зарасте. А ти, јеси ли ти рањен?“

„Не!“

„Хајдемо с овог проклетог места!“, рече Божо свом ДРУГУ. стресајући се од зиме.

„Куда?“, запита Милош.

„Не знам. Хајдемо куда хоћеш, само да не стојимо више овде. ..“

Пошто им је била заједничка жеља да се што пре удаље са овог губилишта и ослободе страшног призора, брзо су се споразумели и кренули ка брду званом Петловача у Кличевцу. Голи, гладни и уморни једва су се кретали. Нису имали снаге да иду даље па су свратили у кућу Јована Ћосића, ковача из Кличевца. Пошто је Милош Урошевић био бос, Јованова мајка дала му је вунене чарапе. Како је ова кућа била недалеко од места стрељања, нису се смели дуже задржавати. Сакупили су још мало снаге и кренули даље. .. Вукли су се као пребијени. Ипак су прешли преко Ђеновца и у даљини приметили једну кућу у којој је још увек горела петролејка. Без озбиљнијег размишљања упутили су се према њој. Нагон за животом и жеља да се што пре удаље од места страве и ужаса као да су им дали нову снагу. Ишли су све брже и брже и коначно стигли до оне куће из које је долирала жмиравна светлост петролејке.

Била је то кућа неког из фамилије Ракића из Доње Грабовице крај Ваљева. Покуцали су на врата и кад им је старица отворила, ушли су унутра. Домаћица им је дала хлеба и сира да прсзалогаје и нешто од одеће да се бар мало загреју. Мада су још увек били под утиском онога што се догодило, пријатно им је било у топлој ооби. Пожелели су да се ту што дуже задрже, одморе и окрепе. Али пошто је то било удаљено само три — четири километра од места где су остали да леже њихови стрељани другови, бојали су се потера па су кренули даље.

Поново су загазили у снег и пошли у нову несвесност. Ишли су преко села Јасеница, Забрдица и Бабина Лука према Јунковцу, родном месту Милоша Урошевића, верујући да ће тамо наћи сигурно уточиште. Међутим, на том путу, након двадесетак пређених километара, стигли су до Основне школе у тамнавском селу Гвозденовићу. Ту су улетели у четничку заседу. Четници су их опколили и поново заробили. Затворили су их у зграду Основне шко-

ле и ту задржали пет дана. После тога спровели су их у Лазаревац и предали Драгољубу Драгом Каменици¹², самозваном љишком четничком војводи. Код њега у затвору провели су још двадесетак дана, а онда су изведени пред четнички преки суд. Након саслушања и шиканирања одлучено је да им се удари по двадесет и пет „врућих“ батина. Тек када су и то урадили, одлучили су да их предају Српској државној стражи у Вреоцима код Лазаревца. То што су наумили, брзо су и учинили. Онако испребијане и уморне спровели су у Вреоце и предали их недићевцима, који су их затворили у некакав подрум.

„У Јунковцу су сазнали“, пише Милош Браловић¹³, „да се Милош налази у Вреоцима и убрзо су му дошли сестра, браћа и стричеви. Молили су недићевог официра да га пусти. Ту се нашао и индустријалац Васа Кнежевић. Имао је утицаја на недићевце и Милош је на његову реч пуштен. Са Божом Црнићем се растао јануара 1942. године у термоелектрани. Имао је сто динара. Поделили су их, изљубили се и он је отишао у Јунковац, а Божу су спровели на Бањицу у логор и касније стрељали у Јајинцима..“

Сличну судбину Милошевој доживео је и Станко Субашић из села Горњи Мијужићи код Шипова у Босни, који је пред други светски рат живео и радио као рударски радник у Великим Црљенима код Лазаревца. И њега су четници као партизана заробили у Горњем Милановцу и преко Равне горе спровели у Словац, где су га предали Немцима а ови га, након силних мучења и других тортуре, извели на Крушик ради стрељања.

„... Међу последњим доведен сам и ја на место стрељања“, каже Станко Субашић. „Било нас је у групи десет. Извршено је стрељање, а ја сам погођен метком у ушну шкољку. Пао сам поред јарка и следећа група која је требала да буде стрељана бацила ме је у јарак и после тога још два стрељана су бацили преко мене. Био сам потпуно при свести и кад је завршено стрељање око пет сати по подне. Био је скоро мрак и закопавање је одгођено за сутрадан. Немачки војници су дотукли оне који су давали и најмање знаке живота из револвера. Између осам и девет часова увече успео сам да се извучем из јарка. Стража која је била у близини касарне Петог пешадијског пука „Краљ Милан“ није ме приметила. Пошто нисам могао добити везу са партизанима, отишао сам у село Велико Црљене код свог брата Стојана Субашића..“

12. Драги Каменица рођен је у селу Келје код Лајковца, а до рата радио је као банкарски чиновник у Београду.

13. М. Браловић, н. д. стр. 294.

Кад је Станко напустио брдо Крушик, по његовим речима, мраз је све више стезао, па му је било много хладно те је почео и да дрхти. Зато је одлучио да одмах крене даље. Ишао је ипоод брда Крушик и између дворишта фабрике „Виегад“¹⁴ мало брже да би се бар делимично загрејао, али му ни то није много помогло. Уз све то рана га је ове више болела и зато је свратио у прву воденицу на коју је наишао¹⁵. Ту је затекао групу дечака који су му помогли да очисти рану и да се превије. Дали су му нешто да поједе и пружили најосновније податке о снагама и кретању непријатеља на овом терену.

Пошто се добро одморио и окрепио, продужио је даље. Ишао је у правцу Црљена, надајући се да ће тамо наћи топао дом и сигурну заштиту. Након четрдесетак пређених километара 30. новембра 1941. године обрео се у Великим Црљеним. Након сусрета и поздрава са најближом родбином, узео је да поново испере и превије рану. Кад је то завршио и мало вечерао, легао је да се одмори. Таман што га је ухватио први сан, зачуо је лупање четника по кући. Претресали су кућу и са упереним пушкама доликивали му:

„Устани, птицо! Мислио си да ћеш овде да се склониш. Није ти упалило!”

Заробили су га у кревету и одмах спровели војводи Никачевићу, а он га је предао Љотићевцима да га спроведу у Специјалну полицију Управе града Београда. Одатле је након саслушања пребачен у злогласни логор на Бањици, па у логор на Сајмишту. Из њега је у повећој групи затвореника интерниран у Немачку у заробљеништво.¹⁶

Стрељање на Крушику, према тврђењу његове родбине, преживео је и Миодраг Мића Андрић, земљорадник из Крчагова код Ужица, борац Ужичког народноослободилачког партизанског одреда „Димитрије Туцовић“. Њега су мучки заробили четници у Карану и предали Немцима а они га са осталим извели на стрељање на Крушику. На жалост, остало је непознато како је он преживео то стрељање, али се поуздано зна да се након тога дуже време крио у околини Обреновца.

Верујући да је и он стрељан са осталима, његови су му чак извршили све погребне обичаје. Међутим, после извесног времена он им се јавио писмом, обавештавајући их да је жив и где се налази. Том пиому обрадовали су се сви а нарочито стара мајка. Ту своју радост поделила је са својим укућанима, рођацима, пријатељима и суседима. Једној од комшиница показала је Мићино писмо. Ова је испричала другој и вест о његовом илегалном бо-

14. Данас СОУР „Крушик“ Ваљево.

15. Изгледа да се ради о Натној воденици, на граници између села Горић и Попучке.

16. По ослобођењу вратио се у земљу и активирао у ЈНА. Пензионисан је у чину потпуковника ЈНА.

равку у околини Обреновца брзо се прочула по селу. Дошла је и до месних четаика, а они су одмах обавестили четнике из Обреновца да се у њиховој околини крије опасни комуниста. Био је то довољан разлог да они формирају сопствене патроле и да крену у потрагу за њим. Убрзо им је пошло за руком да открију месго његовог илегалног боравка и да га ухапсе. Одмах потом спровели су га у свој затвор у Обреновац и тамо почели да га саслушавају, муче и туку. Одатле је касније пребачен у логоре у Шапцу, где је био изложен бројним, разноврсним и врло суровим методама мучења. Убрзо потом изведен је и стрељан са већом групом затвореника у околини Шапца.

Према изјави Станке Лаковић и још неким изворима, ово стрељање преживео је и Милош Карајичић, рођен 1923. године, из Забучја код Ужица, железнички радник и борац Ужичког партизанског одреда, кога су четници заробили у Карану и предали Немцима. Са осталим заробљеницима спроведен је у Ваљево и преживео све страхоте до 27. новембра 1941. године. Тог дана био је у оној колони која је изведена на брдо Крушик. Приликом стрељања непријатељско зрно ударило га је у руку и он је пао. Када су се Немци повукли, дошао је свести и извукао се испод лешева мртвих другова. Пошто се мало прибрао, упутио се ка својој кући, али је на том путу поново ухваћен и стрпан у затвор. Нешто касније је пуштен на слободу па је дошао кући. У јесен 1944. године међу првима ступио је у јединице Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије и учествовао у завршним борбама за ослобођење домовине. Умро је непосредно по ослобођењу земље од последица задобијених у току народноослободилачког рата.